

Ma — a holnapi energiáért

Komoly szakvélemények egész sora, beszédes szám adatok és elgondolkoztató kimutatások tömege, de legmeggyőzőbben a hétköznapi valósága figyelmezteti — az utóbbi időben mind gyakrabban — a világgözvéleményt: pótolhatatlanul fogynak a hosszabb ideig kiapadhatatlannak vélt és ezért felelőtlenül kitermelt hagyományos nyers- és fűtőanyagkészletek. Energiaválság fenyegeti földgolyónkat. Mind ez talán nem lenne nyugtalanító hatással az emberiségre, ha a jelenkori műszaki civilizáció, a modern ipar legjelentősebb ágai, a szállítások és szolgáltatások nélkülözhetetlen hálózata, végső soron a mindennapi élet nem alapulna épp ezeken az eltűnőben lévő anyagokon, és elsősorban, szinte kizárólag, a kőolajon, valamint ennek származékain.

Márpedig a „fekete arany“ helyzete nagyon is aggasztó a jelenlegi világgazdaságban, mivel egyre számottevőbb nehézségekbe ütközik a kőolajszükségletek biztosítása a gyorsan csökkenő kínálat és az ugrásszerűen növekvő kereslet miatt. Mind mélyebb és helyrehozhatatlanabb az eltolódás. Nem is lehet ezen megütközni, ha figyelembe vesszük, hogy 1900-ban a világ 24 000 000 tonna kőolajat használt el, 1978-ban viszont hárommilliárd-negyvenötmillió tonnát, ami száznegyvenötszörös növekedésnek felel meg; s ez egyesek szerint korántsem jelenti a felső határt, mivel az előrelátható kereslet már 1990-ben eléri az ötmillió tonnát. A növekedés különösen gyors ütemű az évszázad közepétől: 1950-ben a kőolaj részaránya a világ energiamérlegében csaknem huszonhét százalék volt, alig tizenkét év elteltével, 1962-ben már megközelítette a negyvenöt százalékot, jelenleg pedig a világ átlagos energiaszükségletének több mint ötven százalékát fedezi kőolajból. Ezzel szemben a Föld jelenleg feltárt és ismert energiakészletének csak kis részét, 25 százalékát (vagy még ennél is kevesebbet) teszi ki a kőolaj meg a földgáz, ennek területi megoszlása és kitermelése is egyenlőtlen, míg a XX. században indokolatlanul és könnyen „feledésbe merült“, kellőképpen ki nem aknázott széntartalékok részaránya 70 százalék.

Ilyen körülmények között már a közeljövőnek elkerülhetetlenül el kell hoznia az összes létező kőolaj-, illetve földgáztartalékok szükség szerű kimerülését. Ezen a tényen nem változtathat lényegbevágó módon az sem, hogy még vannak feltárára váró, valamint teljesen ki nem termelt készletek; ezek esetleg néhány évvel meghosszabbíthatják a legderülátóbb felmérések szerint is 30—50 évre tehető folyamatot, amelynek aggasztó előjelei már most egyre nyilvánvalóbbak. Elég csak arra utalnunk, hogy a legfrissebb adatok szerint a világpiacon a kínálatot meghaladó kőolajkereslet 150 millió tonnára rúg, a napi deficit pedig 2 millió hordóra értékelhető, ami öt év alatt megkétszereződhet, 1990-ben már 10 millió hordó lehet, az ezredfordulón pedig 20 millióra számíthatunk, ha az emberiség legalább most nem foganatosít határozott intézkedéseket.

Az energiaválság mindenekelőtt a kőolaj világpiacon árának gyors emelkedésével jár együtt, amely csupán az utóbbi kilenc év során a tizenegyszeresére növekedett, ez ráadásul nem is volt egyenletes, mivel — főképp 1973 óta — a drágulás egyre gyorsuló tendenciát mutat, aminek következtében 1979-ben, pontosabban az első felében a kőolaj ára további 1,7-szeresére emelkedett. Úgy véljük, nem szorul külön bizonyításra a nyilvánvaló következmény: a kőolajat, földgázt és más hagyományos energiahordozókat nagy mennyiségben importáló országok rendkívül nehéz pénzügyi erőfeszítésekre kényszerülnek.

A műszaki-gazdasági vonatkozásokon túlmenően az energiakérdés latinája betört a nemzetközi élet több más területére is, és bonyolult politikai, jogi, sőt ökológiai vetületei vannak. Ezek megoldása végett napirendre kerül a fejlődést gátló tényezők felszámolása, az imperialista, megkülönböztető politikáról történő lemondás követelménye, a népek önrendelkezési jogának elismerése saját természeti tartalékaik felett, azok szabad felhasználása fejlődésük érdekében, az igazságos és méltányos árárányok kialakítása, az ember és a természet közötti egyensúly fenntartásának szükségessége.

Felmerülhet a kérdés: miért foglalkoztatja altalajkincsekben gazdag országunkat is a nemzetközi energiahelyzet, miért kell késedelem nélkül reagálnunk a világpiacon eluralkodott nyersanyagválságra, amikor, tudvalevőleg, rendelkezünk kőolajtartalékokkal, amelyek kitermelése folyamatosan felfelé ível?

Valóban, az 1937-ben elért évi 7,2 millió tonnás kőolajtermeléshez viszonyítva — amely akkor Románia számára az ötödik helyet biztosította a világ jelentős ki-termelő országai között — az 1970 és 1979 között elért évi 13,5-14,5 millió tonnás szint vitathatalanul hatalmas előrelépést jelent. Ennek ellenére kőolajtermelésünk jelenleg már nem elegendő a nemzetgazdaság rohamosan megnövekedett energia-szükségletének teljes kielégítéséhez, mivel — a fent említett növekedéssel egyidő-ben — történelmünk során eddig nem ismert méretű gazdasági fejlődést valósi-tottunk meg, elsősorban az iparban (és ennek keretében a petrokémiában), vala-mint a szállításban. A szükségszerűen megnövekedett hazai energiaigény hiányta-lan és zökkenőmentes fedezése érdekében a múltban sokáig hagyományosan expor-táló Románia ma kőolajfogyasztásának több mint a felét, túlnyomórészt nagy föld-rajzi távolságokban fekvő szállítóktól származó, és kizárólag szabadvalutában fize-tett importból biztosítja.

A világszerte megnyilvánuló energiaválság tehát kihát a mi gazdasági éle-tünkre is, éppúgy, mint a világ minden országára és nemzetgazdaságára. A válság nem korlátozódik és nem is korlátozható egyik vagy másik földrajzi övezetre, hanem hatását a Föld minden térségében érezteti. Elválaszthatatlan velejárója ez a jelen-ség a világméretben kibontakozó kölcsönös gazdasági egymásrautaltságnak. Az energiahiánnyal szemben fellépni tehát a világgözösségnek s — ennek tevékeny tagjaként — hazánk népének is megkülönböztetett fontosságú érdeke, további elő-rehaladásunk kiemelt feltétele.

Említésre méltó tény, hogy a szocialista Romániát nem érte váratlanul és felkészületlenül az energetikai világválság jelenlegi kieleződése, ez nem uralkodhat-tott el közvetlenül nemzetgazdaságunkon, s bár hatását — az említett objektív össze-függések miatt — nem küszöbölhetjük ki gazdasági életünkéből, kellőképpen ellen-súlyozhatjuk. Ez a Román Kommunista Párt gazdaságpolitikájának következménye, annak az eredménye, hogy kellő figyelmet fordított az energiaellátottságra — ame-lyet a szocialista nemzetgazdaság fejlődését biztosító alapfontosságú tényezőnek, a tervgazdálkodás szerves részének tekintett — akkor is, amikor a nemzetközi pia-cokon még nem mutatkoztak a mostani válság jelei. A párt érdeme, hogy felismerve a nemzetközi gazdasági élet mozgatórugóit, tendenciáit, megteremtette az idejében történő megelőzés feltételeit.

A jelen és jövő feladatait meghatározó energiaprogramunk alapelvei a nem-rég közzétett dokumentumban — *Az energetikai kutatás és fejlesztés Irányelv-pro-gramja az 1981—1990-es időszakra és fő orientációi 2000-ig* — konkretizálódnak, ame-lyet azáltal, hogy szerves egységben áll az egységes gazdasági-társadalmi fejlesz-tésre, valamint a tudományos kutatásra, a technológiai és műszaki fejlesztésre von-atkozó irányelvekkel, a társadalmunk teljes potenciálját összegező egységes pro-gram részeként a XII. pártkongresszus fog megvitatni és elfogadni.

Lényegére Nicolae Ceaușescu elvtárs így mutatott rá a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának és Románia Legfelsőbb Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanácsának 1979. július 4—5-i együttes plenáris ülésén mondott beszé-dében: „... abból a szükségszerűségből kell kiindulnunk, hogy Románia a következő évtizedben az energia és tüzelőanyag szempontjából legyen független, függetlenítse magát az ilyen természetű behozataltól. Ez egyik alapvető célkitűzés 1990-ig.“ Ez a célkitűzés valóban ösztönző, mivel mi magunk, az általunk feltárt és értékesített anyagi tényezők révén érhetjük el.

Természetesen e merész, de teljesen valóra váltható, igényes feladat — az energetikai függetlenség — egész sor radikális intézkedés azonnali életbeléptetését követeli meg, mint például: új tüzelőanyag-tartalékoknak a legkorszerűbb techni-kai felszerelések és eljárások széles körű alkalmazása révén történő feltárását; az ország energetikai potenciáljának teljes értékesítése céljából a hidroenergetikai erő-források felhasználásának kiteljesítését (ennek 2000-ben 100 százalékosnak kell len-nie); a szilárd tüzelőanyagok, elsősorban a szén értékesítésének fokozását; a nukleá-ris energia munkába állítását (1985-ig megkezdni az energiatermelést hazánk első atomerőműve, amely a többi, fokozatosan működésbe lépővel együtt 2000-ben 10 000 MW villamos energiát fog szolgáltatni nemzetgazdaságunknak). Úgyszintén első-rendű feladat a szénhidrogének — vagyis a kőolaj és a földgáz — behozatalának és fogyasztásának minimálisra csökkentése, illetve magas fokú hatékonysággal tör-ténő felhasználása, valamint ezzel párhuzamosan az új energiaforrások (nap- és szél-energia, geotermikus energia, tengeri áramlatok energiája, biogázok) értékesítése. Az ipar szerkezetét is megfelelően módosul a kevesebb energiát fogyasztó ágazatok javára, anélkül azonban, hogy az alaptermékek gyártása ezt megsínylené. Nagy fel-adatokat hárulnak a tudományra, a geológiai kutatásokra, az egész társadalomra.

Energiaprogramunk nem szorítkozik csak a kimondottan anyagi jellegű mű-zsaki és tudományos tényezőkre, hanem — teljesen indokolt módon — megkülön-

bőztetett fontosságot tulajdonít az embernek, a tudati tényezőnek. Ez a törekvés ragadható meg abban, hogy az energiaprogram figyelmünk középpontjába állítja az energiatakarékosság és a fogyasztás csökkentésének jogos igényét, s a felelősségtudatra és a gazdaszellemre alapozza az olyannyira értékes alapanyagok kezelését. A program és a szellemében foganatosított intézkedések megfontoltságra ösztökélnek a túlzott energiafogyasztás elkerülése céljából. Tudatosítja bennünk, hogy az energetikai önellátást nem nyersanyagtartalékaink kimeríthetetlen volta, hanem csakis a kitermelés, a felhasználás, a fogyasztás, vagyis az energiával történő ésszerű gazdálkodás teheti lehetővé. Energiahordozóinkat, természeti kincseinket a közvagyon nagyfotosságú javaiként kell tekintenünk; azokat nem pazarolni, hanem gyarapítani kell. Ilyen értelemben hangsúlyozta Nicolae Ceausescu elvtárs a Dolgozók Országos Tanácsának 1979. július 5-i plenáris ülésén tartott beszédében, hogy a gazdasági hatékonyság, a tisztatermelés és a nemzeti jövedelem növelésének kérdése közvetlenül kapcsolódik mindennemű anyagfogyasztás lényegesebb csökkentéséhez valamennyi területen: „Még nagy tartalékaink vannak minden vállalatban, minden munkahelyen, minden iparközpontban, valamennyi ágazatban és minisztériumban. Éppen ezért a dolgozók tanácsai kivétel nélkül munkálkodjanak teljes felelősséggel az ilyen téren szükséges intézkedések kidolgozásáért és végrehajtásáért, tegyenek meg mindent, hogy valamennyi dolgozó a maga munkahelyén minimális anyag-, üzemanyag- és energiafogyasztással termelhesse.”

Pártdokumentumaink utalnak arra is: jövődő fejlődésünk döntő módon függ attól, hogy a lehető legrövidebb időn belül elérjük, sőt túlszárnyaljuk a világviszonylatban ismert legjobb eredményeket az egységnyi nemzeti jövedelemre jutó energiafogyasztás tekintetében, ami egyet jelent a tüzelőanyagok és a villamos energia gazdaságilag hatékony felhasználásával.

Ezek a megfontolások társadalmunk alapvető érdekei, illetve a világgpiaci árak alakulása és kihatása tették szükségessé az üzemanyagfogyasztás ésszerűsítésével és a személygépkocsi-állomány gazdaságos kihasználásával, valamint a villamos, a hőenergiával és földgázzal való ésszerű gazdálkodással, a fogyasztás csökkentésével kapcsolatos intézkedésekről szóló törvényerejű rendeletek foganatosítását, amelyek a mai konkrét körülmények tükrében egészítik ki az eddigi intézkedések sorát.

Munkahelyünkön és otthonunkban egyaránt legyünk annak tudatában, hogy az energiakérdés: létkérdés jelenünk és jövőnk szempontjából, mindannyiunk saját, de közös ügye is. Önmagunk, hazánk jövője érdekében cselekszünk, amikor mellőzzük az ésszerűség határán túllépő energiafogyasztást, mert csakis így kerülhetjük el azt, hogy holnap a szükséges, a nélkülözhetetlen energiáról kelljen lemondanunk.

HORVÁTH IMRE

KECSKEKÉPŰ TÁJ

Tehénkedőn tápaszkodik föl,
fényszarvakkal öklel a Nap,
a tőgyéből véres tej fröcsköl,
báránnyelű eget harap.
Szél turkál a felgyűlt szemétben,
köpködik az ólommagot

golyóálló, feszes mellényben
kibernetikus kakasok.
Begyűjtött motorok mekegnek,
legel a kecskeképű táj:
gyárok kondáskürtje recsege,
kétpofára csendet zabál.

KOMPROMISSZUM

Engedek, mert az okosabb enged.
Lenyelem a békát — bár ökleldek.
De azt mégse követeljem tőlem,
hogy társaim olajban megfőzzem,
s kovácsoljak ellenségeimnek
gerincemből golyóálló inget!

ÖRÖMÖK

Egészséges gyermeked született!
A fegyvergyárban egy legény
ma kapott mesterlevelet.